

recht op, dat ze in een geschiedenis der filosofie niet worden gepasseerd.

Maar zoo staat de zaak niet eens. Ik wil voor het oogenblik het ontstaan der Griekse filosofie of eens buiten laten. Doch dan heeft het Oosten in elk geval in latere perioden op het Westersche denken invloed uitgeoefend. De Oostersche filosofieën zijn voor sommige neo-platonici en eclectici werkelijk niet zulk een quantite négligable geweest, als men uit het boek van Prof. Hoekstra zou moeten opmaken. Sterk zelfs was de Oostersche invloed op onderscheiden grootsche richtingen, waarmee de wijsbegeerte toch ook rekening heeft te houden. En dan vergeet men niet, dat vooral Schopenhauer en ook Von Hartmann de vedanta-filosofie in zich hebben opgenomen en in hun stelsels verwerkt, om nu andere stroomingen als die van Steiner niet mee te rekenen.

Voor mij is het dan ook een leemte in het boek van Prof. Hoekstra, dat hij niet eenige bladzijden, zeg een vel druks, aan de Oostersche wijsgeerige gedachtenwereld heeft gewijd. Te meer nog, omdat een zóo schematisch werk als van Aengenaert er nog 8 pagina's aan geeft en Casimir zelfs 17.

Wel laat het zich begrijpen, dat Prof. Hoekstra er toe kwam, deze wijsgeerige stof uit te schakelen. Hij lette te uitsluitend op het ontstaan der Griekse filosofie. En dan laat zich het verband tusschen Oostersche en Griekse filosofie wel vermoeden, maar niet aantoonen. De boeken der 19de eeuw over de geschiedenis der filosofie manen hier tot omzichtigheid.

Er was een tijd, dat de invloed van het Oosten sterk werd overdreven. Men nam als Gladisch trachtte te bewijzen, dat men in Pythagoras de Chineesche, in de Eleaten de Indische, in Heraclitus de Perzische in Empedocles de Egyptische en in Anaxagoras de Israelitische wijsbegeerte of wijsheid naar Griekse behoeften bewerkt voor zich had. En Roth liet bijna heel de Griekse filosofie uit Egypte komen.

Reactie daarop kon niet uitblijven. Bellaar Spruyt nam het ten onzent op voor de „autochthone vorming der Griekse filosofie“. Hij constateerde „van Egyptische filosofie heeft men geen duidelijke sporen aangetroffen, terwijl de werkelijk bestaande Chineesche en Indische moeilijk tot de Grieken kon door-dringen wegens gebrek aan handelsverkeer en talen“. De onjuistheid van dit laatste is echter in den laatste tijd duidelijk gebleken. Het handelsverkeer der Grieken was uitgebreider en drukker dan men vroeger wel onderstelde. Zeller neemt wel talrijke culturele inwerkingen aan van het Oosten op de Grieken, maar voor de filosofie maakt hij feitelijk een uitzondering. Wanneer, zoo concludeert hij, er al iets van filosofie bij de Oostersche volkeren gevonden werd, zoo legden toch de taalbezwaren groote hindernissen in den weg om ze in te dragen in de wereld der Hellenen.

Doch ook van dat gevoelen komt men den laatste tijd meer en meer terug. Daarom spijt het mij, dat ook Prof. Hoekstra in deze de meer moderne inzichten niet weergeeft. die, dunkt mij, alles voor hebben. Zeker, er is hier een missings-link.

Men kan niet met zekerheid aanwijzen: daar hebt gij den onbrekende schakel tusschen Oostersche en Griekse wijsgeerige denkbeelden.

Maar dat is nog geen reden om de eerste met stilzwijgen te bejagen.

Waar de Griekse filosofie niet in Griekenland zelf, maar in de Klein-Aziatische Koloniën is ontstaan, stemt dit reeds tot ernstig nadenken.

Het verband tusschen Oosten en Westen in deze verheft zich ver boven een bloot vermoeden.

Ook de religieuze inkleeding van wijsgeerige gedachten in de Oostersche wereld kan hier niet als overwegend bezwaar gelden.

Dan zou men een deel der Griekse filosofie, Augustinus, de Scholastiek ook buiten de wijsbegeerte moeten plaatsen.

Op dat standpunt zou men b.v. ook het eerste deel van Baynicks Dogmatiek niet voor wijsgeerige doeleinden mogen exploiteeren.

Natuurlijk ware hiervan meer te zeggen. Het zou zelfs een interessant onderwerp voor een dissertatie geven.

Ik meen hiertoe echter genoeg argumenten te hebben bijgebracht om Prof. Hoekstra te verzoeken: wil bij een herdruk van uw boek u eens bezinnen of voor de Oostersche wijsbegeerte geen ruimte dient te worden gereserveerd.

HEPP.

CORRESPONDENTIE.

Indien de zija naam verborgende briefschryver uit Tilburg, mij zijn naam en adres wil opgeven, ben ik gaarne bereid hem mee te deelen, om welke reden ik de door hem onjuist geachte uitdrukking heb neergeschreven.

F. W. G.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Kruiningen, G. H. de Jonge te Naarden en P. Staat te Colfax-plaat.

Beroepen te: Blokk, J. Meijer, cand. te Kampen. Brouwershaven, J. Meijer, cand. te Kampen. Hellevaertsluis, G. H. Dijkstra te Lisse. Jutrip-Hommerts, H. Boswijk, cand. te Groningen. Marum, N. Dunscha te Nieuw-Amsterdam. Warffum, P. de Jong te Schoonebeek. Dlat, P. de Jong te Schoonebeek. Zuidwilde, H. Boswijk, cand. te Groningen.

Aangenomen naar: Delfhaven P. Nomes te Schildwoude. Haarlemmermeer, W. E. van Duin te Huiswijk. Zaanslag, P. van Dijk te Heilkenisland.

Bedankt voor:

Smilde, E. v. d. Laan te Urmum. Westluis, P. A. Zeldstra te Nieuwveen.

Afscheid van:

Schoonveld, J. van der Meulen. Tekst 3 Petrus 1:16.

Intrede te:

Veenendaal, J. J. Berends van Maasland. Folst Coll. 1:3-5.

Emeritaat: Door de classis Appingedam werd aan Dr L. Bos, pred. bij de Geref. Kerk te Overschild, emeritaat verleend wegens voortdurende ongesteldheid.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Bedankt voor:

Leerdam, D. J. van Drummen te Alphen aan den Rijn. Maasland, Joh. Jansen te Leiden.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Patersen (N.A.): M. Hofman te Rijssen.

Intrede te:

Borselen, J. Vreugdenhil van Slidrecht. Tekst Jes. 53:7b.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Kampen, B. N. B. Bouthoorn te Wapenveld, P. de Looze te Bantum en H. J. van Schuppen te Groot-Ammer.

Beroepen te:

Anna Termonden (St.), J. W. v. Nieuwenhuysen, cand. te IJzengdijk. Barneveld, W. J. van Lokhorst te Bennekom. Heemse (off.), W. J. van Elden te Terkaple. Nijlank, E. Jongens te Bergen op Zoom. Slavenisse (toez.) Dr J. J. Woldendorp te Hagestam. Urmond (Limb., toez.) J. J. Reijers, em. pred. te Apeldoorn. Vark, Dr C. Verloop te Zoelmond. Limuiden, T. J. van Oostrom Soede te Den Haag. Daelmolen P. Zand te Delft.

Aangenomen naar:

Guisings, A. Offerings te Schildwoude. Krabbendijk, W. A. Dekker te Nieuw-Begerland. Markelo, E. van Meer te Noordgouwe.

Bedankt voor:

Amsterdam, Jhr J. L. A. Martens van Sevenhoven te Utrecht. St. Annaland, J. H. Th. Rappard te Brakel. Langerhouw e.a., H. G. W. Briede te Amsterdam. Zeijen en Andelst, W. J. van Lokhorst te Bennekom.

Afscheid van:

Warmold, J. G. Haselager. Tekst Hebr. 12:28,29.

Intrede te:

Amsterdam, J. H. F. Remme. Tekst Jes. 21:8. Huvelaken, D. Doornveld van Lissestein. Tekst Joh. 1:36.

Overleden. Te Voorburg is in den onderdom van 83 jaar overleden Dr W. P. K. Klinkenberg, emeritus-predikant. aldaar. De overledene was ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Plaats uw Familie-Advertentie in „De Reformatie“

GELEGENHEIDS CADEAUX

LEVEN EN ARBEID VAN DR A. KUYPER

DOOR

Dr W. T. A. WINCKEL.

Prijs in linnen band f 7.50.

GEDENKBOEK DR A. KUYPER

Met 42 illustraties.

Prijs in linnen band f 7.50.

Dit boek bevat een bon, die recht geeft op het werk van Dr W. T. A. Winckel voor den verminderden prijs van f 6.— gebonden.

DR HERMAN BAYNICK

DOOR

Dr V. HEPP.

Met fotografien op kunst-drukpapier.

Prijs in linnen band met reliëfstempel:

Bij intekening in 4 stukken à f 2.—, met gratis band bij verschijning van het 4e stuk.

Na verschijning van het 4e stuk: compleet ingebonden f 8.50, geb. f 10.—.

Werken v. historische waarde.

UITGAVEN W. TEN HAVE AMSTERDAM.

BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ OOSTERBAAN & LE COINTRE GOES

Tel. No. 58

Tel. Adres: OOSTERBAAN

LIDMATENBOEKEN
JAARVERSLAGEN
BROCHURES
CIRCULAIRES
BRIEFPAPIER
NOTA's
ENVELOPPEN
AANDEELEN
OBLIGATIËN
BESTEKKEN
DISSERTATIËN

Vergeet niet, indien ge prijs stelt op NET DRUKWERK, onze adviezen in te winnen. We zijn werkelijk speciaal Ingericht.

Denkt U er om tijdig een JAARBOEK VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN 1922 te bestellen bij uw Boekhandelaar of de Uitgevers OOSTERBAAN & LE COINTRE te Goes.

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!!

DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid tot het maken van reclame onder koopkrachtig publiek

Vraag oeg beden voorwaarden bij abonnement

ZALIG DE DOODEN, DIE IN DEN HEERE STERVEN

Een lied met harmonium-, orgel- of piano-begeleiding.
2e druk. Prijs f 0.40.
OOSTERBAAN & LE COINTRE.
GOES.

N.V. „REFORM“ - GRONINGEN
Dir.: E. BOERMA
Heerestraat 62 - Telef. 755.

Dames- en Heerenkleeding naar Maat.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

Alle Rijkstelegraaf- en telefoonkantoren hebben een postrekening. Alles wat een rekeninghouder aan die kantoren heeft in rekening te betalen, kan door middel van giro geschieden.

Neemt daarom een postrekening.

Bij de Uitgevers OOSTERBAAN & LE COINTRE te Goes is verkrijgbaar:

ONZE KERKGEBOUWEN

door E. J. ROTHUIZEN, Architect te Arnhem.

Een brochure, geschreven met het doel, meer belangstelling te wekken voor de architectuur van en de symboliek in het Gereformeerde Kerkgebouw.

Na inzending van postw. à f 0.60 volgt franco toezending

GANZEVOORT'S ORGELHANDEL DIEZERSTRAAT 116 - ZWOLLE

heeft steeds in voorraad een groote keuze
Rullen Verbuuren Repareeren
ORGELS
Prijsvoorwaarden gratis op aanvraag

Abonnementen op dit blad worden aangenomen voor Noord-Amerika door den heer A. VAN HAMERSVELD 127 Wallstreet, KALAMAZOO, Michigan; voor Zuid-Afrika door den Boekh. J. L. VAN SCHAICK, Kerkstraat, Centraal, PRETORIA.